

LİSANSLI DEPOCULUK SİSTEMİ VE ELEKTRONİK ÜRÜN SENETLERİ İLE İLGİLİ SAĞLANAN VERGİ VE DİĞER MALİ DESTEKLER

TAX AND OTHER FINANCIAL INCENTIVES PROVIDED TO LICENSED WAREHOUSING SYSTEM AND ELECTRONIC PRODUCTS BILL

Zeki DOĞAN*

Abitter ÖZULUCAN**

ÖZ

Tarım sektörü, dünyadaki tüm ülkelerin ekonomilerinde olduğu gibi Türkiye’de de önemli bir yere sahiptir. Türkiye geniş, verimli ve zengin tarım ürünleri çeşitliği ile dünyada en önemli ülkelerden birisidir. Bu nedenle de Türkiye’de, tarımsal faaliyetleri, tarım ürünlerinin çeşitliliğini ve kalitesini artırmak, ürünlerin ticaretini kolaylaştırmak, ürünlerin mülkiyetini temsil eden, teslimini sağlayan ve satışını sağlayan ürün senetlerini çıkartmak amacıyla üreticilere, vergi ve diğer konularda bazı destekler sağlanmaktadır. Bu çalışmada ise bu desteklere ilişkin sadece lisanslı depoculuk sistemi ve elektronik ürün senetleri ile ilgili sağlanan vergisel ve diğer mali destekler hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal Ürünler, Lisanslı Depoculuk Sistemi, Elektronik Ürün Senedi.

JEL Sınıflandırma Kodları: Q10, Q13, Q14.

ABSTRACT

The agricultural sector has an important place in Turkey as well as in the economies of all countries in the world. Turkey is one of the most important countries in the world with its wide, productive and rich variety of agricultural products. For this reason, some incentives is provided to producers in tax and other financial incentives in order to increase agricultural activities, the diversity and quality of agricultural products, to facilitate the trade of products, to issue electronic product bill that represent the ownership, delivery and sale of products. In this study, only the tax and other financial incentives provided for licensed warehousing system and electronic product bills are given.

Keywords: Agricultural Products, Licensed Warehousing System, Electronic Product Bill.

JEL Classification Codes: Q10, Q13, Q14.

* Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, zekidogan7@hotmail.com, ORC-ID: 0000-0003-3328-7565.

** Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İ.İ.B.F. İşletme Bölümü Muhasebe – Finansman Anabilim Dalı, abitter42@hotmail.com, ORC-ID: 0000-0002-4157-8218.

Doğan, Z., Özulucan, A. (Şubat 2023). Lisanslı Depoculuk Sistemi ve Elektronik Ürün Senetleri ile İlgili Sağlanan Vergi ve Diğer Mali Destekler, *Vergi Raporu*, 281, (42-56).

Makale Türü: Derleme Makalesi

M.G.T.: 21.11.2022 / **M.K.T.:** 31.01.2023

GİRİŞ

Türkiye'nin bir tarım ülkesi olup olmadığı sürekli tartışılmaktadır. Tüm bu tartışmalara rağmen Türkiye Cumhuriyeti devleti tarafından tarımsal faaliyetlerin desteklenmesi ve artırılmasına yönelik bazı düzenlemeler yapılmış/yapılmaktadır. Bu düzenlemelerden biri de lisanslı depoculuk sistemi ve elektronik ürün senetleri ile ilgilidir. Bu nedenle, *"tarım ürünleri ticaretini kolaylaştırmak, depolanması için yaygın bir sistem oluşturmak, ürün sahiplerinin mallarının emniyetini sağlamak ve kalitesini korumak, ürünlerin sınıf ve derecelerinin yetkili sınıflandırıcılar tarafından saptanmasını sağlamak, tarım ürünleri lisanslı depo işleticilerinin kişiler arasında ayırım yapmaksızın tarım ürünlerini kabul etmelerini temin etmek, ürünlerin mülkiyetini temsil eden ve finansmanını, satışını ve teslimini sağlayan ürün senedi çıkartmak ve standartları belirlenmiş tarım ürünlerinin ticaretini geliştirmek üzere, tarım ürünleri lisanslı depoculuk sisteminin kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin usûl ve esasları düzenlemek"* gibi amaçları gerçekleştirmek için 10.02.2005 tarihinde lisanlı depoculuk sistemi ile ilgili ilk kanun olan *"5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu"*, ilk yönetmelik olan *"28616 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliği"* ve elektronik ürün senetleri ile ilgili olarak da *"basılı ürün senedi hükmünde olmak üzere depolamak amacıyla teslim ve kabul edilen ürünler için lisanslı depo işletmelerince bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak elektronik ortamda oluşturulan elektronik ürün senetlerinin kayden izlenmesi, devredilmesi, değiştirilmesi, iptali ve güvenliğine, bu hizmetleri yürütecek kuruluşun lisans alması, faaliyeti ile denetimine ve elektronik ürün senedine yönelik diğer işlemlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek"* amaçlarını gerçekleştirmek için 12.11.2011 tarihinde *"28110 sayılı Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği"* yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Bu çalışmada ise öncelikle lisanslı depoculuk sistemi, elektronik ürün senetleri hakkında genel bilgiler verilmiş ve sonrasında da lisanslı depoculuk sistemi, elektronik ürün senetleri ile ilgili Türkiye'de sağlanan vergi avantajı ve diğer mali destekler hakkında bilgilere yer verilmiştir.

1- LİSANSLI DEPOCULUK SİSTEMİ VE ELEKTRONİK ÜRÜN SENETLERİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

Tarım Ürünleri Lisanslı Ürünler Yönetmeliğinin 4. Maddesinde lisanslı depo, *"Kanun kapsamında ürünlerin sağlıklı koşullarda muhafaza ve ticarî amaçla depolanması hizmetlerini sağlayan tesisler..."* şeklinde tanımlanmaktadır.

Bununla birlikte, lisanslı depoculuk sistemi; *"Depolamaya uygun nitelikte ve standardize edilebilmesi mümkün olan tarım ürünlerinin sınıf ve kalitelerinin yetkili sınıflandırıcı olarak isimlendirilen laboratuvarlarca belirlenmesini, modern altyapıya sahip sağlıklı ortamlarda depolanmasını, bu ürünlerin ticaretinin ürünün mülkiyetini temsil eden ürün senetleri vasıtasıyla, uluslararası alanda da faaliyet gösterebilecek nitelikteki ürün ihtisas borsasında yapılmasını öngören bir sistem"*,

"Depolamaya uygun, standardize edilebilen temel veya işlenmiş tarım ürünlerinin özelliklerine ve standartlara göre depolanması, bu ürünlerin kullanılacağı ya da satılacağı zamana kadar güvenli koşullarda saklanması ve ürün senetleri ile ürün ihtisas borsasında pazarlanması süreclerini içeren bir sistem",²

¹ ÜÇ KALEM (ÜÇ KALEM YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.). *"Lisanlı Depoculuk"*. (<https://www.uckalemymm.com/Sayfa/lisansli-depoculuk/15/>). Erişim Tarihi: 10 Eylül 2022.

² Nagehan ÖZSOY ÇALIŞ, Şenol BABUŞCU ve Adalet HAZAR. *"Bir Tarımsal Kredi Olarak ELÜS Rehni Karşılığında Kredi Kullanılması"*. Gümrük ve Ticaret Dergisi. Yıl:9. Sayı:27. Mart 2022. s.27.

“Tarım ürünlerine dayalı ticareti kolaylaştıran, pazar alanını genişleten, ürün piyasalarının gelişmesine ve bu piyasalarda fiyat istikrarına katkı sağlayan ve sanayicinin üretim için gereksinim duyduğu hammaddeyi tedarik etmesini kolaylaştıran önemli bir kurumsal alt yapıdır”³, şeklinde tanımlanmaktadır.

Mevzuat uyarınca lisanslı depoculuk sisteminde depolanacak tarım ürünleri ise “Antep Fıstığı, Fındık, Arpa, Ayçiçeği, Buğday, Bakla, Çavdar, Çeltik, Fasulye, Keten Tohumu, Kolza, Mısır, Mercimek, Nohut, Tritikale, Pirinç, Soya Fasulyesi, Yulaf Kuru Kayısı, Kuru Üzüm, pamuk, Süt Tozu, Peyniraltı Suyu Tozu, Tereyağı, Çedar Peyniri” olarak belirlenmiştir. Ayrıca, 11.09.2022 tarih itibarıyla Türkiye’de kuruluş izni ve lisansı alan lisanslı depo işletme sayısı ise 282 olup, toplam kuruluş kapasitesi de 16.293.516 ton dur⁴.

Tarım ürünleri ticareti açısından Türkiye’de lisanslı depoculuk sisteminin sağladığı bazı avantajlar/faydalar aşağıda sıralanmıştır⁵;

1. Tarım ürünlerin güvenli ve sağlıklı bir ortamda depolanması imkânı sağlanmaktadır.
2. Piyasadaki tarım ürünlerinin yığılmasını önlemekte, ürün arzının uzun döneme yayılmasını sağlamaktadır.
3. Lisanslı depolardaki tarım ürünlerini analiz eden, ürünün nitelik ve özelliklerini belirleyen, standartlara uygun olarak sınıflandıran ve bu durumu belgelendiren yetkili sınıflandırıcılar sayesinde ürünlerin sınıf ve dereceleri saptanmaktadır.
4. Kalitelerine göre sınıflandırılan ürünler kayıt altına alınarak üretim açığı olup ol-

madığının belirlenmesinde bir veri kaynağı olmaktadır.

5. Özellikle ihracatta, lisanslı depoculuk sistemi aracılığı ile kalitesi korunmuş ürünler, rekabet avantajı sağlamaktadır.
6. Hırsızlık, bozulma, sahtecilik gibi risklerin azaltılması ve daha hızlı bir denetim yapılabilmesine imkân sağlamaktadır.
7. Lisanslı depoculuk ile fire ve iskarta oranı da düşecek olup, yüksek standartlarda depolama ve sınıflandırma sağlanarak, pazarlama ve ihracat kabiliyetinin artırılması sağlanmaktadır.
8. Alıcıların istediği kalitede ve miktardaki ürüne istediği zaman ulaşabilmesi imkânı sağlanmaktadır.
9. Sanayici ve tüccarların talep ettikleri kalitede ve çeşitteki ürünü istedikleri miktarda, güvenilir şekilde, gerektiğinde elektronik ortamda kısa zamanda temin edebilecekler. Ayrıca devlet açısından bazı ürünlerde alım ve stoklama maliyeti azalacak, kayıt dışı ürün ticareti ve vergi kaçışının azaltılmasında da etkili olacaktır.
10. Hasat dönemlerinde tarım ürünlerindeki arz yığılması nedeniyle oluşan fiyat düşüşlerinin önlenmesini ve piyasanın dengelenmesini sağlamaktadır.
11. Tarım ürünleri ticaretinin herkesçe kabul gören standartları belirlenmiş ürünler üzerinden yapılmasını, kaliteli üretimin teşvik edilmesini, güvenli bir piyasanın oluşturulmasını sağlamaktadır.
12. Ülkemizde hâlihazırda uygulanmakta olan tarım reformunun başarılı olması ve ta-

³ Abdullah ERGİN ve Emine ÇINA BAL. “Türkiye’de Lisanslı Depoculuk Sistemi, Elektronik Ürün Senedi ve Türkiye İhtisas Borsası”. Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi. 3(4). 2020. s.263.

⁴ TURİB (TÜRKİYE ÜRÜN İHTİSAS BORSASI). “Lisanslı Depolar”. (www.turib.com.tr).Erişim Tarihi: 10 Eylül 2022.

⁵ Ergin ve ÇINA BAL, a.g.e. s.265-266; ÜÇ KALEM (ÜÇ KALEM YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.). “Lisanslı Depoculuk Faaliyetlerinin İşleyişi Vergilendirilmesi ve ELÜS”. (https://kalemymm.com.tr/tr/yayinlar/genel). Erişim Tarihi:01 Eylül 2022.

- rım ürünleri ticaretinde özel sektör katılımının artırılmasını sağlamaktadır.
13. Üretimde ve fiyatlandırmada Devlet müdahalelerinin asgariye indirilmesi, bu alana yönelik yapılan yüksek harcamalardan önemli tasarruf sağlanması, serbest piyasa ve fiyat oluşumunu bozan müdahalelerden uzaklaşılması sağlanmaktadır.
  14. Tarım ürünleri üreticileri açısından kolay pazarlanabilen, iyi muhafaza edilen ve nakliye masrafları en aza indirilmiş bir sistemle istikrarlı ve daha yüksek bir gelir seviyesi elde edilmesi imkânı sağlanmaktadır.
  15. Ürün ticareti ile uğraşan tacir ve sanayicilerimizce, kalitesi bilimsel kriterlere göre belirlenmiş ve fiyat istikrarı sağlanmış ürünlerin kolayca temini sağlanmaktadır.
  16. Tarım ürünlerinin, fizikî mal ve numune gösterilmesine ve teslimine gerek olmaksızın elektronik ürün senetleri aracılığıyla da ticaretinin yapılması sağlanmaktadır.
  17. Ürün depolanması, bankacılık ve sigorta sektörü açısından yeni iş alanlarının oluşturulmasına katkı sağlamaktadır.

Elektronik ürün senetlerine ilişkin esaslar ise Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir. Buna göre, elektronik ürün senedi (ELÜS), lisanslı depo işletmesince, Elektronik Kayıt Kurallarına uygun olarak elektronik ürün senetlerine ilişkin işlemlerin elektronik ortamda yapılmasını sağlamak üzere elektronik kayıt kuruluşu tarafından kurulan ve işletilen veri tabanı (sistem) üzerinde oluşturulan bir elektro-

nik kayıt olarak ifade etmektedir⁶. Bu elektronik kayıt, kıymetli evrak kullanılarak gerçekleştirilen tüm muamelelerin gerçekleştirilmesine imkân tanımaktadır. Elektronik ürün senedi, lisanslı depolarda bulunan ürünlerin mülkiyet hakkını temsilen çıkarılan elektronik bir belge ya da kayıdı kıymetli hak olarak da ifade edilebilmektedir⁷.

Elektronik ürün senetleri, sistem üzerinden, depolamak amacıyla teslim ve kabul edilen ürünler için lisanslı depo işletmesince oluşturulmakta ve depolamak amacıyla yapılan bu işlem, satış değil vedia (emanet, teminat) olarak kabul edilmektedir. Elektronik ürün senetleri, basılı ürün senedi hükmünde olup, bu ürün senediyle aynı hak ve yükümlülükleri doğurmaktadır. Elektronik ürün senedi veya elektronik ürün senedinin temsil ettiği ürüne ilişkin bilgileri içeren matbu belge, aksi mevzuatta belirtilmedikçe, ürünün aynı miktar, cins, sınıf ve kalitede mudiye geri verilmesini garanti etmektedir⁸.

Türkiye'de elektronik ürün senetleri ise tarım ürünleri ticareti açısından aşağıdaki avantajları/faydaları sağlamaktadır⁹;

1. Tarım ürünleri ticareti ELÜS aracılığıyla kolaylaşmıştır.
2. İşlemler; güvenilir, hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmektedir.
3. Ürün sahipleri, sürekli bilgilendirme ve kontrol imkânına sahip olmaktadır.
4. Sistematik işleyiş sayesinde ürünün teminat olarak kullanımı kolaylaşmakta ve bu doğrultuda çiftçi nakit ihtiyacını kolay yoldan karşılamaktadır.

⁶ LEGAL BLOG. "Ürün Senetleri ve Elektronik Ürün Senetleri". (<https://legal.com.tr/blog/genel/urun-senetleri-ve-elektronik-urun-senetleri/>). Erişim Tarihi: 11 Eylül 2022.

⁷ Aytaç AYDIN. "Elektronik ürün Senedi(ELÜS) ve İslam Hukuku Açısından Tahlili". Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi. 7(1). 2021. s.26.

⁸ LEGAL BLOG. a.g.e.

⁹ MKK (MERKEZİ KAYIT KURULUŞU A.Ş.) "Saklama Hizmetleri". (<https://www.mkk.com.tr/saklama-hizmetleri/mks-islemleri/elus-islemleri>).Erişim Tarihi:11.09.2022; Ertuğrul TURAN. "Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Sisteminin ve Elektronik Ürün Senedi Ticaretinin Vergi Mevzuatı Yönünden Değerlendirilmesi". E-Yaklaşım. Sayı:320. Ağustos.2019.

5. Sahtecilik ve aldatma girişimlerine karşı güven ve teminat ortamı oluşmaktadır.
6. Fiziki üretimi ve belgenin değişimini gerçekleştirilmemektedir.
7. Lisanslı depoların ürün senetlerini basma, saklama, dağıtma ve alma zorunluluğunu ortadan kaldırmaktadır.
8. Dijital özellik taşıması nedeniyle oluşacak talebe göre parçalara veya bölümlere ayrılabilir.
9. E-ticareti desteklemektedir.
10. Yatırımcılar için hisse senedi, döviz, altın ve faiz gibi yatırım araçlarına, alternatif bir yatırım aracı olarak sunulabilmektedir.

2- TARLADAN LİSANLI DEPOYA LİSANLI DEPODAN TÜRKİYE ÜRÜN İHTİSAS BORSASI'NA KADAR YAPILAN İŞLEMLER

Türkiye'de tarım ürünlerinin mülkiyet hakkını temsilen çıkarılan elektronik ürün senetleri, Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB) aracılığıyla işlem görmekte ve el değiştirebilmektedir.

Türkiye Ürün İhtisas Borsası ise "5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kanunu'nun" 53. maddesi, "5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu" ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde "6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na" tabi olarak faaliyette bulunmak üzere, T.C. Ticaret Bakanlığı ve Sermaye Piyasası Kurulunun teklifi üzerine 06.04.2017 tarihli ve 30030 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2017/9986 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına istinaden 08.06.2018 tarihinde kurulmuş ve 26.07.2019 tarihinde ise faaliyete geçmiştir. TÜRİB'in başlıca amacı ve faaliyet konusu "5300 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesin-

de lisanslı depo işletmecilerince oluşturulan elektronik ürün senetleri ile elektronik ürün senetlerine dayalı vadeli işlem sözleşmelerinin ticaretinin yürütülmesini sağlamak üzere borsacılık faaliyetinde bulunmaktır."¹⁰ şeklinde belirlenmiştir.

Bununla birlikte, Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB) tarafından 26.07.2019 tarihinde faaliyete geçirilen Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) piyasasında sadece 2021 yılında; toplam işlem sayısının 152.140 adet ve toplam işlem miktarının 6.700.000 ton olduğu, toplam işlem hacminin 18.500.000.000 TL olarak gerçekleştiği, işlem yapan toplam yatırımcı sayısının 49.427 adet ve alım satım yapılabilen ürün sayısının da 17 adet olduğu, hazırlanan raporda sunulmuştur. Ayrıca, TÜRİB'in faaliyete geçmesinden bu yana 108.000'den fazla kayıtlı yatırımcının olduğu, 351.000'den fazla işlemin yapıldığı, işlem miktarının 16.300.000 tona ulaştığı ve işlem hacminin de 33.000.000.000 TL olarak gerçekleştiği belirtilmiştir¹¹.

Tarımsal ürünlerin tarladan Türkiye Ürün İhtisas Borsasına (TÜRİB) kadar olan yolculuğu aşağıda adım adım ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur¹²;

1. Tarımsal ürünün "tarladan lisanslı depolara yolculuğu", Türk çiftçisinin el emeğiyle yetiştirilen ürünlerin hasat edilmesiyle başlar.
2. Çiftçi ürününü ya hasadın hemen akabinde satabilir ya da ürünün hasat sonrası piyasa fiyatından memnun olmaması durumunda depolamayı tercih edebilir.
3. Çiftçiler tarımsal ürünlerini Ticaret Bakanlığı tarafından verilen lisanslarla kurulan ve Bakanlığın gözetim ve denetimi altında faaliyet gösteren lisanslı depolarda saklayabilir. Lisanslı depolarda sak-

¹⁰ TÜRİB (TÜRKİYE ÜRÜN İHTİSAS BORSASI). "Hakkımızda". (www.turib.com.tr). Erişim Tarihi: 05 Aralık 2022.

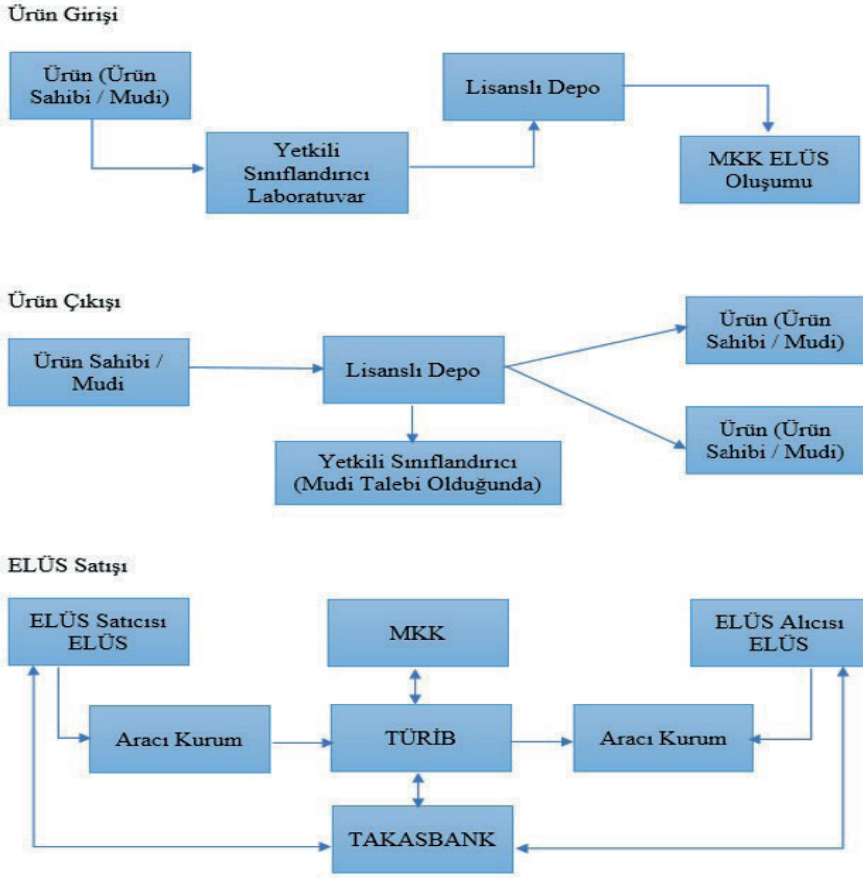
¹¹ TÜRİB (TÜRKİYE ÜRÜN İHTİSAS BORSASI). "Elektronik Ürün Senedi Piyasası 2021 Yılı Değerlendirmesine İlişkin Bülten". (www.turib.com.tr). Erişim Tarihi: 05 Aralık 2022.

¹² TÜRİB (TÜRKİYE ÜRÜN İHTİSAS BORSASI). "Tarımsal Ürünün Serüveni". (www.turib.com.tr). Erişim Tarihi: 10 Eylül 2022.

- lanmasına karar verilen tarımsal ürünler, uygun nakliye vasıtalarıyla lisanslı depoya intikal ettirilir.
4. Lisanslı depoya gelen tarım ürünleri için dolu tartım ve yetkili sınıflandırıcı tarafından numune alım işlemleri gerçekleştirilir.
  5. Yetkili sınıflandırıcı tarafından yapılan analizlere bağlı olarak tarımsal ürünler, kalite ve cinsine göre sınıflandırılır.
  6. Analizi yapılarak sınıflandırılan ürünler lisanslı depo eksperleri tarafından ilgili kalite ve cinse tahsis edilen depo bölümlerine sevk edilir.
  7. İlgili depo bölümüne sevk edilen ürünlerin boş tartımları yapılır, lisanslı depo eksperince stok kayıtları oluşturulur.
  8. Lisanslı depo muhasebe yetkilisi tarafından elektronik ürün senedi (ELÜS) kayıtları oluşturulur.
  9. ELÜS ve analiz bilgileri Merkezi Kayıt Kuruluşu'na gönderilir. Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK), Sermaye Piyasası Kurulu tarafından kaydedilmesine karar verilmiş sermaye piyasası araçları için kurulmuş Türkiye'nin tek resmi merkezi saklama şirkettir.
  10. ELÜS'ler lisanslı depoyu ve ELÜS özelliklerini içeren 12 haneli standart ISIN(International Securities Identification Number) kodları ile sınıflandırılır. ISIN kodu lisanslı depolar tarafından Takasbank'tan alınır.
  11. Üreticiler ürünlerini lisanslı depolarda ürün türüne göre değişen sürelerde, azami 24 aya kadar stoklayabilirler.
  12. Tarım ürünlerine karşılık olarak ihraç edilen ELÜS'ler Türkiye Ürün İhtisas Borsası'nda alım/satıma konu olurlar.
  13. TURİB'de işlemler TURİB İşlem Platformu üzerinden gerçekleştirilir.
  14. Yatırımcıların, TURİB'e kayıtları yetkili acenteler üzerinden gerçekleştirilmektedir.
  15. Kayıt işlemleri öncesinde üretici(çiftçi) ve ELÜS alım ve satım işlemi gerçekleştirecek yatırımcıların banka veya aracı kurumlarda ELÜS işlemleri için hesap tanımları gerekmektedir.
  16. Gerekli işlemlerin tamamlanması akabinde, aracı kurum ya da banka yatırımcıya MKK sicil numarası bulunan ve hesabın tanımlatıldığını gösteren bir belge verir.
  17. Hesabın tanımlatılması ve MKK sicil numarasının alınması sonrasında, yatırımcı, TÜRİB'de hesap açtırmak için yetkilendirilmiş ticaret borsası nezdinde gerekli olan evrakları tamamlar ve belgeleri doldurarak imzalar.
  18. Belgeleri alan yetkili acenteler(ticaret borsaları), gerçek ve tüzel kişi bilgilerini kontrol edip sisteme girerek yatırımcıların TURİB'e kayıt işlemlerini tamamlar.
  19. Yatırımcının yetkili acenteye kayıt sırasında doldurduğu formda belirtmiş olduğu cep telefonuna kısa mesaj (SMS) ile TURİB kullanıcı bilgileri gönderilir.
  20. Kayıt işlemlerinin tamamlanması ve gerekli bilgilerin alınması sonrasında yatırımcılar www.turib.com.tr internet adresinin sağ üst bölümünde yer alan TÜRİB İşlem Platformuna giriş yaparak ELÜS alım/satım işlemi yapabilirler.
  21. Çiftçiler ya da diğer yatırımcılar da kayıt işlemlerinin tamamlanması sonrasında, TÜRİB'de işlem yapabilirler.
- Lisanslı depoculuk sistemine ürün girişi, ürünün çıkışı ve elektronik ürün senetlerinin oluşumu aşağıda Şekil 1'de de sunulmuştur¹³;

¹³ Nagehan ÖZSOY ÇALIŞ. *a.g.e.* s.31.

Şekil 1: Ürün Girişleri, Ürün Çıkışları ve Elektronik Ürün Senetleri Oluşumu Aşamaları

3-LİSANLI DEPOCULUK SİSTEMİ VE ELEKTRONİK ÜRÜN SENETLERİ İLE İLGİLİ SAĞLANAN VERGİ AVANTAJLARI

Gerek lisanslı depoculuk sistemine gerekse elektronik ürün senetleri için vergi kanunlarımızda düzenlenmiş istisnalar bulunmaktadır. Bunlara ilişkin açıklamalara aşağıda ayrıntılı bir şekilde yer vermeye çalışılmıştır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu (GVK) gerçek kişilerin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarları üzerinden gelir vergisi alınmasını amaçlamaktadır. GVK'ya göre gerçek kişilerin gelirleri ise gelir vergisine tabi olup, gelir, "bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarı" olarak tanımlan-

maktadır. Kanunun ilgili maddesinde ise bu kazanç ve iratlar; ticari kazanç, zirai kazanç, ücret, serbest meslek kazancı, gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı ve diğer kazanç ve iratlar olarak sıralanmaktadır. Gelir vergisi mükellefleri, sayılan gelir unsurlarından bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratlar için kanunda aksine hüküm olmadıkça yıllık beyanname vermektedirler. Kurumlar vergisinin konusu ise 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK) 1. maddesinde sayılan kurumlarca elde edilen kurum kazancıdır. Kanun'un 6. maddesi uyarınca kurumlar vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanmakta ve safi kurum kazancının tespiti

tinde GVK'nın ticari kazanç hakkındaki hükümleri uygulanmaktadır. Gelir vergisinin konusuna giren gelir unsurlarının tamamı "kurum kazancı" olarak kurumlar vergisine tabi olmaktadır.

03.07.2009 tarihli 27277 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "5904 sayılı GVK, 7161 Sayılı Vergi Kanunları İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 5. maddesi ve GVK'nın geçici 76. Maddesine göre 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu" kapsamında düzenlenen elektronik ürün senetlerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlar, 31.12.2023 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden istisna tutulmuştur. Yani, gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilen 5300 sayılı Kanun kapsamında düzenlenen ürün senetlerinin gerek ilk tesliminden gerekse alım satımından doğan bu kazançlar üzerinden, kazancı elde eden çiftçi olduğu durumlarda GVK'nın 94/1-11 maddesi kapsamında tevkifat yapılmamakta, gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince bu kazançlar için yıllık beyanname verilmemekte ve diğer sebeplerle verilecek beyannamele bu kazançlar dahil edilmemektedir¹⁴. Çünkü kanun koyucular, gerek lisanslı depoculuk sistemini teşvik etmek, gerekse tarımsal ürünlerin lisanslı depolara ilk teslimini ve ürünlerin depolardan çekilmesini, vedia (emanet veya saklama) hükmünde gördükleri için ürün senetlerinin elden çıkarılmasından doğan kazançları da, 31.12.2023 (kanaatimizce ileriki tarihlerde bu sürenin tekrar uzatılması ihtimali yüksek) tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden istisna tutmuşlardır.

Lisanslı depoculuk sisteminin ve elektronik ürün senetlerinin Katma Değer Vergisi (KDV) açısından değerlendirilmesini ise üç ana başlıkta ele alıp, incelemekte yarar bulunmaktadır. Bu

başlıklara ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilmiştir;

1-Tarım ürünlerinin lisanslı depoya ilk tesliminde ve el değiştirmeden lisanslı depodan geri alınmasında KDV; Tarım ürünlerinin lisanslı depoya ilk teslimine karşılık elektronik ürün senedinin alınması, satış değil vedia hükmündedir. Vedia sözleşmesi ise tarım ürünlerinin korunması amacıyla yapılmaktadır. Ayrıca, elektronik ürün senetleri karşılığında tarım ürünlerinin lisanslı depoya teslimi, tasarruf hakkının devri sonucunu da doğurmamaktadır. Tasarruf hakkının devri söz konusu olmadığı için de Katma Değer Vergisi Kanunu'nun (KDVK) 2.maddesine göre teslim gerçekleşmemiş sayıldığından, bu işlem ürünleri depoya teslim edene KDV yönünden herhangi bir vergisel yükümlülük yüklenmemektedir. Bu konuda önemli olan diğer bir husus ise ürünleri lisanslı depoya teslim edenin, elektronik ürün senedini alım satıma konu etmeden, depolama süresi sonucunda ürünleri geri almak için kullanması halinde KDV doğup doğmayacağıdır. Her ne kadar KDVK madde 10/k'da vergi doğuran olayın, ürünlerin depodan çekilmesi anında meydana geldiği belirtilse de lisanslı depoya ürünlerin teslim edilmesi, ürünlerin tasarruf hakkını lisanslı depo işletmesine geçirmemektedir. Bu nedenle de KDV açısından bir teslim gerçekleşmemektedir. Sonuç olarak, ürünleri depoya ilk teslim edenin depolama süresi sonunda ürünleri geri alması, bir anlamda tasarruf hakkı kendinde olan ürünleri, lisanslı depodan geri alması(ihtisas/ticaret borsalarında işlem görmeden veya el değiştirmeden) sonucunu doğuracağından, KDVK'ya göre teslim gerçekleşmeyecek ve KDV de ortaya çıkmayacaktır. Konu ile ilgili Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 14.10.2014 tarihli görüşü de bu yönde olup, "...lisanslı depoya tevdi edilen ürün için düzenlenen ürün senedinin hiç el de-

¹⁴ Ertuğrul TURAN.a.g.e.

*ğıştırmeksizin depolama süresi sonunda ürünün mudi tarafından depodan çekilmesi KDV ye tabi olmayacağından, bu işlem için sorumlu sıfatıyla **KDV beyan edilmesine gerek bulunmamaktadır.***” şeklindedir¹⁵.

2-Elektronik ürün senetlerinin ilk ve ara teslimlerinde el değıştirmesinde KDV; Elektronik ürün senetlerinin, ürün ihtisas/ticaret borsaları aracılığıyla ilk teslimi, KDV Kanunu 13/ğ maddesi gereğince KDV’den istisna tutulmuştur. Bu istisna KDVK’nın 32. maddesine göre “*tam istisna*” mahiyetinde olduğundan, elektronik ürün senetleri ile satılan tarım ürünlerinin üretimine ilişkin yüklenilen KDV indirilebilecek ve indirim yoluyla giderilemediğinde ise ilgili borsada ilk teslimi yapan KDV mükellefinin talep etmesi koşuluyla iade edilebilecektir. Ayrıca, lisanslı depodaki tarım ürünlerine ait elektronik ürün senetlerinin ilk tesliminden sonra yine ilgili borsalar aracılığıyla el değıştirilmeleri, KDVK’nın 17/4-t bendi hükmü gereğince KDV’den istisna tutulmuştur. Bu istisna ise “*kısmi istisna*” mahiyetindedir. Ancak, madde metnindeki hüküm nedeniyle, bu işlemle ilgili yüklenilen vergiler indirilebilmektedir. Fakat tam istisnadan farklı olarak indirim yoluyla giderilemeyen KDV’nin iadesi mümkün olmadığından, bu halde yüklenilen KDV’nin ise gider olarak kayıtlara alınması esastır¹⁶.

3-Elektronik ürün senetlerinin ürünü depodan çekecek olanlara son teslimi ve ürünlerin depodan çekilmesinde KDV; KDV Uygulama Genel Tebliğ’inin “4.18.4. Ürün Senetlerinin Ürünü Depodan Çekecek Olanlara Teslimi ve Sorumluluk Uygulaması” başlıklı bölümünde yapılan düzenlemelere göre, tarım ürünlerini lisanslı depoya teslim eden mudi dışındaki bir kişi

tarafından lisanslı depodan çekilmesi işleminde %1 oranında KDV tahsil edilecek ve bu KDV için ise lisanslı depo işletmesi fatura düzenlemeyip, “*Lisanslı Depo İşleticileri İçin KDV Tahsilat Belgesi*” tanzim edecektir. Lisanslı depo işletmesi söz konusu belge ile tahsil ettiği bu KDV’yi ise aylık vergilendirme dönemi içerisindeki ürün çekişlerinin tamamını kapsayacak şekilde 2 nolu KDV beyannamesi ile bağlı olunan vergi dairesine beyan edip ödemesi gerekmektedir. Lisanslı depodan ürünleri çeken ve KDV mükellefiyeti bulunan alıcı ise adı geçen tahsilat belgesine dayanarak KDV’yi indirim konusu yapabilecektir. Sonuç olarak, 3065 sayılı KDV Kanunu’nun 1-3/d, 13/ğ ve 17/4-t madde hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, elektronik ürün senetlerinin temsil ettiği ürünlerin satışında, ürünün depodan çekilmesi tarihine kadar olan KDV’nin ertelendiği anlaşılmaktadır¹⁷.

Damga Vergisi Kanunu açısında ise lisanslı depo işletmesi ile mudi arasında yapılan sözleşmeler ve ürün senetleri damga vergisinden istisna tutulmuştur. Bu nedenle de Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamındaki elektronik ürün senetleri ile ilgili damga vergisi kanununda düzenleme yapılmış olup, depolama hizmetleri için ürününü lisanslı depoya teslim eden veya lisanslı depo işletmesince düzenlenen urun senedini elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiler ile lisanslı depo işletmesi arasında düzenlenen mukavelenameler ve ürün senedinden Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı tablonun “*IV-Ticari ve medeni işlerle ilgili kağıtlar:*” başlıklı bölümünün 40 numaralı fıkrasında, Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu çerçevesinde, mudi ile lisanslı depo işletmesi arasında düzenlenen

¹⁵ Sedat KANLI ve Engin DUMURCAKLI. “*Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Sistemi ve Bu Sisteme İlişkin Vergi Kanunlarında Yer Alan Düzenlemeler*”. Vergi Dünyası Dergisi. Yıl:37. Sayı:438. 2018. s.144.

¹⁶ Ertuğrul TURAN. a.g.e.

¹⁷ Ertuğrul TURAN. a.g.e.

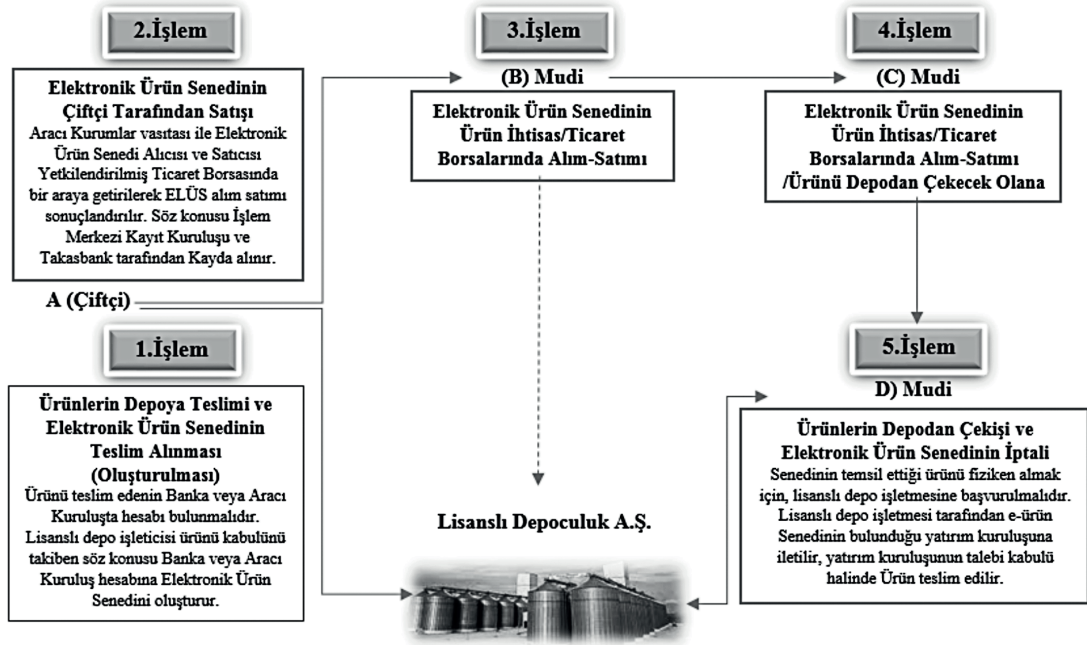
mukavelenameler ve ürün senedinin damga vergisinden istisna olduğu hükmüne yer verilmiş ve damga vergisi alınmaması öngörülmüştür¹⁸.

Bununla birlikte, **Gider Vergileri Kanunu** yönünden, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 33. maddesinin Bakanlar Kurulu'na verdiği yetkiye istinaden, 16.06.2012 tarihinde yürürlüğe giren 2012/3241 sayılı Kararla Bankaların, Toprak Mahsulleri Ofisi(TMO) tarafından 11.08.1982 tarihli ve 2699 sayılı Umumi Mağazalar Kanunu hükümlerine göre düzenlenen makbuz senetleri ile lisanslı depoculuk işletmeleri tarafından 5300 sayılı Kanun hükümlerine göre düzenlenen ürün senetleri karşılığında gerçek veya tüzel kişilere kullandıracağı kredilerde Kaynak

Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF) kesintisi oranının %0 ve bankaların söz konusu krediler nedeniyle lehe aldıkları paraların ise %1 oranında Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine (BSMV) tabi olacağı belirtilmiştir¹⁹.

Lisanslı depoculuk sistemi ve elektronik ürün senetleri ile ilgili sağlanan vergisel desteklerin daha iyi anlaşılması için tarım ürünlerinin lisanslı depoya teslimi ve elektronik ürün senedinin teslim alınması işleminden, bu ürünlerin lisanslı depolardan çekilişi ve elektronik ürün senetlerinin iptaline kadar olan işlemlerin özetlendiği Şekil 2 ve bu işlem aşamalarında ortaya çıkabilecek vergilerin özetlendiği veya değerlendirildiği Tablo 1 aşağıda sunulmuştur²⁰;

Şekil 2: Tarım Ürünlerinin Lisanslı Bir Depoya Tesliminden Bu Depodan Çekilişine Kadar ve Elektronik Ürün Senedinin İptali Aşamaları

¹⁸ Hasan BAK. "Tarım Sektöründe Damga Vergisi İstisnaları ve Özellikli Durumlar". Vergi Dünyası Dergisi. Yıl:39. Sayı:463. Mart. 2020. s.131.

¹⁹ Ertuğrul Turan. a.g.e.

²⁰ Sedat KANLI ve Engin DUMURCAKLI. a.g.e. s.147-148.

Tablo 1: Yapılan İşlemlerin Vergi Kanunları Açısından Değerlendirilmesi

	1. İşlem	2. İşlem	3. İşlem	4. İşlem	5. İşlem
Kurumlar Vergisi	Vedia hükmünde olduğundan kurumlar vergisinin konusuna girmemektedir.	GVK Geçici Madde 76'ya göre kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.	GVK Geçici Madde 76'ya göre kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.	GVK Geçici Madde 76'ya göre kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.	Ürün depodan çekilmesi işlemi kurumlar vergisinin konusuna girmemektedir.
Gelir Vergisi	Vedia hükmünde olduğundan gelir vergisinin konusuna girmemektedir.	GVK Geçici Madde 76'ya göre bu işlem gelir vergisinden istisna edilmiştir. Ayrıca bu teslimi çiftçilerin yapması halinde aynı maddeye istinaden tevkifata tabi tutulmayacaktır.	GVK Geçici Madde 76'ya göre gelir vergisinden istisna edilmiştir.	GVK Geçici Madde 76'ya göre gelir vergisinden istisna edilmiştir.	Ürün depodan çekilmesi işlemi gelir vergisinin konusuna girmemektedir.
Katma Değer Vergisi	Vedia hükmünde olduğundan katma değer vergisinin konusuna girmemektedir.	KDVK Madde 13/ğ'ye göre KDV'den (tam) istisnadır. Yüklenen KDV'nin indirilir, indirilememesi halinde de iade alınabilir.	KDVK Madde 17/4-t'ye göre (kısmi) istisnadır. Yüklenen KDV indirilebilir, indirilemezse iade alınabilir.? Yukarıdaki tabloda çizgili ok ile gösterildiği üzere Mudi (B) tarafından ürünün depodan çekilmesi halinde vergi doğuran olay gerçekleşecek, ancak (A) ve (B) mudileri arasındaki işlem tam istisna kapsamında olduğundan lisanslı depo işleticisi ürünü depodan çeken (B)'den sorumlu sıfatıyla KDV tahsil etmeyecektir.	Mudi (D)'nin ürünü depodan çekip çekmeyeceği bilinmediğinden Mudi (C), KDVK (17/4-t) maddesine istinaden istisna gibi işlem yaparak KDV hesaplamaksızın ürün senedini teslim etmiştir. Ancak ürünün depodan çekilmesi ile KDV doğduğundan, bu aşamada tahsil edilmeyen KDV, bir sonraki aşamada lisanslı depo işletici tarafından hesaplanarak mudi (D)'den tahsil edilecektir.	Ürün senedinin ürünü depodan çekecek olana teslimi ile vergiyi doğuran olay gerçekleşir. Lisanslı depo işleticisi, ürün senedinin ürünü depodan çekecek olana tesliminden önceki en son işlem gördüğü borsada oluşan değeri üzerinden KDV hesaplayarak sorumlu sıfatıyla ürünü depodan çekecek olandan tahsil ederek 2 nolu KDV beyannamesi ile beyan eder ve öder.
Damga Vergisi	Ürünün depoya teslimine ilişkin düzenlenen mukavelenameler ve ürün senetleri damga vergisinden istisnadır.	-	-	-	-
BSMV-KKDF	Ürün senedinin bankalarda teminat olarak kullanılması halinde, kullanılacak kredide KKDF %0, BSMV ise %1 olarak uygulanır.				

4- LİSANLI DEPOCULUK SİSTEMİ VE ELEKTRONİK ÜRÜN SENETLERİ İLE İLGİLİ SAĞLANAN DİĞER DESTEKLER

Lisanslı depoculuk sistemine ve elektronik ürün senetlerine sağlanan vergisel destekler dışındaki diğer destek veya teşvikler; depo kira ücreti, üreticilere analiz ve nakliye ücreti desteği, elektronik ürün senedi karşılığı kredi faize desteği, lisanslı depo yatırım ve işletme kredisi desteği, yatırım teşvik belgesi karşılığı verilen destekler, şeklinde sınıflandırılmaktadır. Bu desteklere ilişkin açıklamalara ise aşağıda yer verilmiştir;²¹

1- 22 Haziran 2021 tarih, 31519 sayılı Resmi gazetede yayımlanan “*Tarımsal Ürünlerin 5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Çerçevesinde Lisans Alarak Faaliyet Gösteren Depolarda Muhafaza Edilmesi Halinde Destekleme Ödemesi Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 4093)*” ile 22.06.2021 tarihinden itibaren 3 yıl süreyle depo kira ücreti desteği ödenmektedir. Örneğin, Lisanslı Depoculuk Destekleme Ödemeleri Tarımsal Üretim Kayıt Sistemi (TÜKAS) ve Çiftçi Kayıt Sistemi’ne (ÇKS) kayıtlı üreticilere ve üretici örgütlerine aşağıda belirtilen miktarlarda kira ücreti desteği (üretim yılı içerisinde azami 6 ay boyunca) verilmektedir;

- Buğday, Arpa, Yulaf, Çavdar, Mısır, Çeltik, Pirinç için, **6 TL/Ton/Ay**,
- Mercimek, Nohut, Fasulye, Soya fasulyesi için **8 TL/Ton/Ay**,
- Ayçiçeği için, **10 TL/Ton/Ay**,
- Pamuk için, **25 TL/Ton/Ay**,
- Fındık için, **15 TL/Ton/Ay**,
- Antepfıstığı için, **30 TL/Ton/Ay**,
- Kuru Kayısı, Kuru Üzüm için, **30 TL/Ton/Ay**,
- Zeytin, Zeytinyağı için, **15 TL/Ton/Ay**.

2-Kira desteğinden yararlanan üreticiler ile üretici örgütlerine, lisanslı depoya teslim edilen her ürün (fındık, antepfıstığı, kuru kayısı ve kuru üzüm hariç) çeşidi için ton başını 25 TL ve maksimum 750 TL’yi geçmemek üzere nakliye ücreti desteği (üretim yılı içerisinde azami 6 ay boyunca) verilmektedir. Fındık, antepfıstığı, kuru kayısı ve kuru üzümde maksimum 750 TL’yi geçmemek üzere ton başına 100 TL nakliye desteği verilmektedir.

3-Kira desteğinden yararlanan üreticiler ile üretici örgütlerine, lisanslı depoya teslim edilen her ürün çeşidi için lisanslı depoya teslimden önce yetkili sınıflandırıcılarca yapılacak analizler için parti başına 25 TL olan analiz ücreti desteği (üretim yılı içerisinde azami 6 ay boyunca), buğday, arpa, yulaf, çavdar, mısır, çeltik, pirinç, mercimek, nohut, fasulye, soya fasulyesi, ayçiçeği, antepfıstığı için 25 TL, pamuk için 12 TL, fındık için 6 TL, kuru kayısı ve kuru üzüm için 50 TL, zeytin ve zeytinyağı için 15 TL olarak verilmektedir.

4-03.01.2020 Tarihli T.C. Resmi Gazetede Yayınlanan “*T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 2015)*” kapsamında; Elektronik ürün senedi karşılığında, üretimini yaptığı ürünü lisanslı depoya teslim eden üreticilere, üretim kapasiteleriyle uyumlu olacak şekilde senet tutarının % 75’ine kadar azami 9 ay vadeli olarak kullanılacak **kredi faizlerinde % 100 indirim** uygulanmaktadır.

5-03.01.2020 Tarihli T.C. Resmi Gazetede Yayınlanan “*T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 2015)*”, 25.03.2020 Tarihli T.C. Resmi Gazetede Yayınlanan “*T.C. Zi-*

²¹ LİDASDER (TARIM ÜRÜNLERİ LİSANSLI DEPO VE YETKİLİ SINIFLANDIRICI ŞİRKETLERİ DERNEĞİ). “*Teşvik ve Devlet Yardımları*”. (<https://lidasder.org.tr/destek-ve-tesvikler/tesvik-ve-devlet-yardimlari/>). Erişim Tarihi:13 Eylül 2022.

raat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına İlişkin Uygulama Esasları Tebliği (Tebliğ No: 2020/4)” ve 06.04.2022 Tarihli T.C. Resmi Gazetede Yayımlanan 5362 Sayılı Karar kapsamında kurulmuş/kurulacak lisanslı depo işletmelerine T.C. Ziraat Bankası’nca 75 Milyon TL’ye kadar,%50 faiz indirimli yatırım kredisi kullanılmaktadır.

6-15.06.2012 tarihli ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar’da değişiklik yapılmasına ilişkin 2017/10111 sayılı Karar kapsamında lisanslı depoculuk yatırımları bölgesel desteklerden yararlandırılacak yatırım

konuları arasına dahil edilmiş olup, 1-2-3-4-5’nci bölgelerde kurulacak tüm lisanslı depo işletmeleri 5’nci Bölgede, 6’ncı bölgede kurulacak lisanslı depo işletmeleri kendi bölgesinde değerlendirilmektedir. Bu kapsamda da;

- KDV istisnası,
- Vergi indirimi,
- Sigorta primi işveren hissesi desteği,
- Gelir vergisi stopaj desteği,
- Sigorta primi desteği,
- Faiz desteği, sağlanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti devleti tarafından yapılan ve yukarıda belirtilen bu destekler, Tablo 2’de özetlenmiştir;²²

Tablo 2: Tarımsal Üretim Kayıt Sistemi/Çiftçi Kayıt Sistemi’ne Kayıtlı Üreticiler ve Üretici Örgütlerine Sağlanan Destekler

ÜRÜN	Kira Ücreti (TL/Ton/Ay)	Nakliye Ücreti (TL/Ton)	Desteklenmeye Tabi Nakliye Üst Sınırı (Ton)	Analiz Ücreti (TL/Analiz)
Buğday, Arpa, Yulaf, Çavdar, Mısır, Çeltik, Pirinç	6	25	30	25
Mercimek, Nohut, Fasulye, Soya Fasulyesi	8	25	30	25
Ayçiçeği	10	25	30	25
Pamuk	25	25	30	12
Fındık	15	100	7,5	6
Antepfıstığı	30	100	7,5	25
Kuru Kayısı, Kuru Üzüm	30	100	7,5	50
Zeytin, Zeytinyağı	15	25	30	15

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Gerek lisanslı depoculuk sistemine ilişkin gerekse elektronik ürün senetleri aracılığı ile tarım ürünlerinin satışına ilişkin sağlanan vergisel ve mali destekler lisanslı depoculuk faaliyetlerinin artmasına ve elektronik ürün senedi aracılığıyla ticaretin yaygınlaşmasına önemli katkılar sağlayacaktır. Bu katkının artması için

ise başta çiftçiler olmak üzere tarım ürünleri ticareti yapan tüccarların ve lisanslı depo işletmesi sahiplerinin bu destekler konusunda ayrıntılı bir şekilde bilgilendirilmesinde fayda bulunmaktadır. Bunlar sağlandığı takdirde, ülkemizde üretilen tarım ürünlerinin gerek iç pazarda gerekse uluslararası pazarlarda pazarlanması daha kolay olabilecek ve bunlara ait ürün senetlerinin de

²² LİDASDER (Tarım Ürünleri Lisanslı Depo ve Yetkili Sınıflandırıcı Şirketleri Derneği). a.g.e.

ilgili borsalar aracığı ile bir yatırım aracı(menkul kıymetlerde olduğı gibi) olarak kullanılması yaygınlaşabilecektir. Ayrıca, lisanslı depolarda depolanacak ürün çeşitlerinin/guruplarının artırılmasına yönelik çalışmaların yapılmasında da fayda bulunmaktadır. Çünkü yapılacak bu çalışmalarla lisanslı depoculuk sisteminin kapsadığı ürün çeşidi/grubu genişleyebilecek ve elektronik ürün senetleri aracılığıyla yapılan işlem hacmi de artabilecektir. Böylece elektronik ürün senetleri, piyasada alternatif bir yatırım aracı olarak daha fazla kullanılabilir.

Bununla birlikte, çiftçilerimize, tarım ürünlere ilişkin üretim sonrası verilen bu vergisel ve diğer mali desteklerin üretim öncesi verilmesinin daha yararlı olacağı kanısındayız. Çünkü çiftçilerin üretimi artırmak için yeterli oranda tohum, arazi, su, yakıt, elektrik, gübre, tarım ilaçları, insan gücü ve benzeri konularda mali desteklere ihtiyaçları bulunmaktadır. Devletimiz tarafından öncelikle bu konularda veya alanlarda vergisel (örneğin; su, yakıt, elektrik, gübre, tarım ilaçları ile ilgili harcamalarında KDV'nin alınmaması gibi) ve mali desteklerin çiftçilerimize yapılmasını tavsiye ediyoruz. Böylece, daha fazla tarım ürününün üretilmesi, lisanslı depoculuk sistemine olan talebi artırabilecek ve bu sistemin sağladığı faydalardan tüm paydaşlar yararlanabilecektir.

KAYNAKÇA

- BAK, H.(2020). "Tarım Sektöründe Damga Vergisi İstisnaları ve Özellikli Durumlar". Vergi Dünyası Dergisi. Yıl:39. Sayı:463. Mart. s.128-135
- ERGİN, A. ve ÇINA BAL, E. (2020), "Türkiye'de Lisanslı Depoculuk Sistemi, Elektronik Ürün Senedi ve Türkiye İhtisas Borsası". Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 3(4), s.261-272.
- GÖKKAYA, M.(2013). "Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kapsamındaki İşlemlerin Katma Değer Vergisi Karşısındaki Durumu".

Vergi Raporu Dergisi. Sayı:167. Ağustos. s.16-21.

- KANLI, S. ve DUMURCAKLI, E. (2018). "Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Sistemi ve Bu Sisteme İlişkin Vergi Kanunlarında Yer Alan Düzenlemeler". Vergi Dünyası Dergisi. Yıl:37. Sayı:438. s.147-148.
- LEGAL BLOG. "Ürün Senetleri ve Elektronik Ürün Senetleri". ([https:// legal.com.tr /blog/genel/urun-senetleri-ve-elektronik-urun-senetleri/](https://legal.com.tr/blog/genel/urun-senetleri-ve-elektronik-urun-senetleri/)). Erişim Tarihi: 11 Eylül 2022.
- LİDASDER (TARIM ÜRÜNLERİ LİSANSLI DEPO VE YETKİLİ SINIFLANDIRICI ŞİRKETLERİ DERNEĞİ). "Teşvik ve Devlet Yardımları". (<https://lidasder.org.tr/destek-ve-tesvikler/tesvik-ve-devlet-yardimlari/>). Erişim Tarihi:13 Eylül 2022
- MKK (MERKEZİ KAYIT KURULUŞU A.Ş.). "Saklama Hizmetleri". (<https://www.mkk.com.tr/saklama-hizmetleri/mks-islemleri/elus-islemleri>).Erişim Tarihi:11 Eylül 2022.
- ÖZSOY ÇALIŞ, N., BABUŞCU, Ş. ve HAZAR, A. (2022). "Bir Tarımsal Kredi Olarak ELÜS Rehni Karşılığında Kredi Kullanırımı". Gümrük ve Ticaret Dergisi. Yıl:9. Sayı:27. Mart. s.25-41.
- ÖZTÜRK, N.(2010). "Tarım Ürünleri Lisanslı Depo İşletmelerince Düzenlenecek Ürün Senetlerinin Tesliminde KDV Uygulaması: Verginin Konusuna Girmeyen İşlemlerin Vergiden İstisna Edilmesi". E-Yaklaşım. Sayı:209. Mayıs.
- RESMİ GAZETE (2011), Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliğı, 12 Kasım Sayı:28110.
- TURAN, E. (2019). "Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Sisteminin ve Elektronik Ürün Senedi Ticaretinin Vergi Mevzuatı Yönünden Değerlendirilmesi". E-Yaklaşım. Sayı:320. Ağustos.
- TURİB (TÜRKİYE ÜRÜN İHTİSAS BORSASI). "Elektronik Ürün Senedi Piyasası 2021 Yılı Değerlendirmesine İlişkin Bülten". (www.turib.org.tr).

- turib.com.tr). Erişim Tarihi: 05.12.2022.
- TURİB (TÜRKİYE ÜRÜN İHTİSAS BORSASI). “Hakkımızda”. (www.turib.com.tr). Erişim Tarihi: 05 Aralık 2022.
  - TURİB (TÜRKİYE ÜRÜN İHTİSAS BORSASI). “Lisanslı Depolar”. (www.turib.com.tr). Erişim Tarihi: 10 Eylül 2022.
  - TURİB (TÜRKİYE ÜRÜN İHTİSAS BORSASI). “Tarımsal Ürünün Serüveni”. (www.turib.com.tr). Erişim Tarihi: 10 Eylül 2022.
  - ÜÇ KALEM (ÜÇ KALEM YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.). “Lisanslı Depoculuk”. (https://www.uckalemymm.com/ Sayfa/lisanslı-depoculuk /15/). Erişim Tarihi: 10 Eylül 2022.
  - ÜÇ KALEM (ÜÇ KALEM YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.). “Lisanslı Depoculuk Faaliyetlerinin İşleyişi Vergilendirilmesi ve ELÜS”. (https://kalemymm.com.tr/tr/yayinlar/genel). Erişim Tarihi:01 Eylül 2022.
  - VERGİ MÜFETTİŞLERİ DERNEĞİ (2022). *Beyanname Düzenleme Rehberi*. EPAMAT Basım Yayın Ambalaj Reklam Promosyon Ltd. Şti.. Mart. Ankara.